

ŠULSKE NOWINY

Serbska wyša šula Ralbicy
UNESCO projektna šula
www.sorbische-schule-ralbitz.de

požnjenc 2024
28. lětnik, 286 wudaće

Najwjetša pčotka Europy

W tutym artiklu chcu wam wo najwjetšej dźiwjej pčotce rozprawjeć. Tuta pčotka wuznamjeni so samo jako dźiwja pčotka lěta 2024. Wona mjenuje so módra drjewowa pčotka (*Xylocopa violacea*). Jeje wulkosće dla skutkuje jara wohrožowaca, je pak cyle měrliwe stworjenje. Husto zaměni so tuta pčotka ze šeršenjom abo čmjeću. Wosebje napadnjetej jeje so módrje zybolacej křidlešce a metalowje so swěćaca čorna skorpizna. Wosebite mjeno dósta pčotka, dokelž toči małe prózdnjeńcy do rozłateho drjewja, zo by tam swoje čerwy zastarać móhła. Žuwanske organy pčotki su tak móčne, zo při točenju džěrkow prawy rěz nadžěta. Ale nětko najwažniše prašenje: Kak wulka je drjewowa pčotka docyła? Wotmotwa je: Wona móže samo na 28 milimetrow narosć. Změna klimy wobwliwuje rozpřestrěwanje pčotki pozitiwnje. Dołhi čas běše jeje sydleniski rum w juhozapadze Němskeje. Mjeztym je sej žiwjenski rum w sewjeru, na runinje wot Osnabrücka do Berlina, wotkrywała. Sće hižo raz tajki wosebity insekt widźeli? Pytajće tola raz we wašej wokolinje za njej.

žórto: <https://www.nabu.de/tiere-und-pflanzen/insekten-und-spinnen/hautfluegler/bienen/24333.html>

- tekst: Milan Borška -

Wanilja, šoko a truskalca

Tute šulske lěto započina so chětro zahe. To rěka, zo budže hišće chwilku jara ćopto. Tohodla mamy džensa najwoblubowaniše družiny lodu poslednjeho lěta a jednory recept, z kotrymž móžeće sami lód činić!

Na prěnim městnje najwoblubowanišich lodowych družinow steji, kaž hižo tak husto, wanilja. Po nim scěhujetej truskalcowy a šokolodžany lód. Dalše, husto kupowane družiny lodu, su: lěskowy worjeh, mango, stracciatella, poprjančkowy lód, citróna, amarena a pistacija.

Płodowy lód sami činić: Takle dže

Přidawki:

- 300 g zmjerznych plodow
- 75 g próškoweho cokora
- 150-200 g jogurta bjez abo jogurta ze słodom

1. Plody z mróžaka wzać a skrótka wottać dać.

2. Zhromadnje z jogurtom a próškowym cokorom do miksera dać a miksować, doniž njeje masa mjehka (jogurt kusk po kusk dodać, zo by so konsistenca kontrolować hodžala). **Kedźbu! Nic předo to miksować!**

3. Lód serwěrować.

Jeli chceće lód hišće trochu krućiši měć, móžeće jón 10-15 mjeńšinow do mróžaka stajić. Dajće sej słodźeć!

žórta: https://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20230623_OTS0032/vanille-erdbeere-und-schokolade-beliebteste-eissorten-2023#:~:text=An%20der%20Spitze%20belegt%20%2D%20wie,runden%20die%20Top%2010%20ab
<https://www.sugarstore.de/rezepte/eisrezepte/eis-selber-machen-ohne-eismaschine/>

- tekst: Louisa Domanic -

Literatura za dźěći a młodostnych

Tu chcu wam knihu předstajić, kotraž rěka „Becoming Elektra - Sie bestimmen, wer du bist“. Kniha je tak mjenowany „All-Age-Thriller“ a doporučí so za młodžinu wot 14 lět. Jedna wo młodej a rjanej žonje z mjenom Elektra Hamilton. Wona znjezboži smjertnje při jěchanju. Na to dósta Isabel, kotraž je Elektrje jara podobna, njewočakowany poskitk. Wona ma městno Elektry přewzać. Za to pak dyrbi na přeco jeje woprawdžitu identitu zamjelčeć. Žiwjenje w luksusu a slubjenje z atraktiwnym Philipom z Halmen hrajetej jej do kartow. Spočatnje njeprjindže tež nchtó za jeje potajnstwom. Ale Elektra měješe sama potajnstwa a mjeztym, zo woni ju pomału dosćahnu, rosće w Isabel wěstota, zo njebě njezbožo Elektry docyła njezbožo. Ale štó chcyše Elektrje žiwjenje wzać? Jedna mordar znowa? Isabel jenož wě, zo njemóže so na nikoho spušćeć ...

Dajće so wot tutoho fantastiskeho thrillera wobkuzlać.

žórta: <https://www.ggverlag.at/produktkatalog/becoming-elektra-sie-bestimmen-wer-du-bist/>

- Tekst: Judit Šurec -

Na kóncu poslednjeho šulskeho lěta poda so něhdyši 7. lětnik na ekskursiju a na rjadownisku jězbu. Wo tym nam rozprawjeja:

Na slědach sakskeho wjercha

My, 7.lětnik zetkachmy so srjedu, 12. junija 2024 w Kamjencu při dwórnišću, zo bychmy so z ćahom na ekskursiju k temje „Drježdźany před 300 lětami“ podali. Knjez Klimank, kotryž bě wšitko planował, a knjeni Cyžowa přewodžeštaj nas. Hłownej temje běštej barok a

Awgust Sylny. Jako smy sej tam dojěli, bě so nam knjeni Serbinec přidružila. Po tym doběžachmy sej do měščanskeho muzeja, w kotrymž nas wjedženje z knjezom Mundom wočakowaše. Wón rozjasni nam, kak město w času Awgusta Sylneho wupadaše a kak wšitko na kralowskim dworje wotběži. W muzeju móžachmy sej originalny portret Awgusta Sylneho wobhladać. Rozdžěleni do štyrjoch skupinow dyrbjachmy najwšelakoriše nadawki spjelnić. Po 1,5 hodžinje w muzeju mějachmy hišće wjedženje přez město. Tam wobhladachmy sej Cyrkej našeje lubeje knjenje, „Zwinger“ a wjerchowski ćah. Połhodžinsku přestawku mějachmy w rezidencnym hrodže. Buchmy po hrodže wodženi a nam sposrědkowachu so dalše zajimawe fakty wo Awgustu Sylnym a jeho žiwjenju. Tež tu běchu jeho originalne wobsydstwa wustajene. Wobhladachmy sej na přikład stwu, w kotrejž steji jeho trón, wšelakore jědzernje abo tež sedłarsku komoru, kotraž běše woprawdže rjenje wudebjena. Tež w hrodže wisa originalny portret sakskeho wjercha. Wosebje nas zadžiwa, zo běše Ludwig XIV. wulki idol za Awgusta Sylneho. Tohodla je jeho portret wot molerja Ludwiga XIV. zhotowjeny. Po wjedženju podachmy so zaso na dwórnišćo. Hačrunjež so ćah wo 15 mjeńšin zapozdži, mějachmy lóštnu wrócojězbu.

Rjadowniska jězba do Błótow

Srjedu, dnja 5. junija 2024 zetkachmy so rano we Wojerecach při dwórnišću. Z ćahom podachmy so do Choćebuza a wottam z busom hač do Bórkowow. Po stódnym wobjedže podachmy so na puć k čotnikowanju. Při pomróčenym njebju a po krótkim

zawjedženju startowachmy našu dwaj a poť hodžinsku jězbu. Dyrbjachmy někotre přeplawy sami poslužować, štož naši hólcy rady přewzachu. Po napinacym čotnikowanju dojedźechmy sej do małych chatow. Mějachmy po wječeri hišće

swobodny čas a hrajachmy kopańcu a wolejbul. Na kóncu dnja wuhódnočichmy džeń

z wučerjemi. Na druhim dnju smy zahe snědali a sej wobjedowy pakćik napakowali. Kolesowachmy na hród do Raduša. Mějachmy na spočatku jězby

skóncowany wobruč kolesa, ale problem so spěšnje rozrisa. Słowjanski hród sej wothorjeka a wotnutřka wobhladachmy, prjedy hač sej do kupjele w Lubnjowje dojedźechmy a tam z pinguinami kupachmy. Na tutym dnju smy 42 kilometrow z kolesom jěli. Wječor hrajachmy hišće wolejbul. Na poslednim dnju smy po snědani naše chaty zrumowali a z busom do Choćebuza jěli. Tam smy Serbski muzej wopytali. Smy delnjoserbsku kulturu lěpje zeznali, na přikład delnjoserbsku narodnu drastu. Nasyćeni podachmy so na domjězbu a wulězechmy mučni a spróćni we Wojerecach.

- Tekstaj: rjadownja 7, wobrazy: Julia Serbinec -

INFORMACIJE – TERMINY – WŠELČIZNY

02. do 09. požnjenca

wotchadna jězba 10. lětnika do Podstupima

09. do 11. požnjenca

8.-10. lětnik: projekt „Schule macht Demokratie“

11. požnjenca

5.-9. lětnik: centralny pućowanski džeń

11. do 13. požnjenca

rjadowniska jězba 7. lětnika do Žitawy

zbytne wobrazy: www.pixabay.de